

“Dit advies doet pijn” Cultuurplanadvies 2013-2016

1. Inleiding en werkwijze

Voor het eerst in dertig jaar bezuinigt Rotterdam fors op kunst en cultuur. Na grote bezuinigingen in de eerste helft van de jaren tachtig herstelde de culturele sector zich en groeide uit tot Culturele hoofdstad van Europa in 2001. En uiteindelijk tot de cultureel rijke en diverse stad die we nu kennen.

Nu staat deze bloeiende culturele sector opnieuw voor een forse bezuiniging. Een bezuiniging die leidt tot grote en soms pijnlijke ingrepen. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur adviseert over het Cultuurplan en dus ook over deze bestuurlijk noodzakelijke ingrepen. Daarom doet dit advies pijn.

Toch zijn de omstandigheden waaruit de bezuinigingen op kunst en cultuur voortkomen herkenbaar. De gemeente Rotterdam bezuinigt op vrijwel alle sectoren en dus deelt ook de culturele sector in de financiële pijn. In vergelijking met andere steden en het Rijk wordt de cultuursector in Rotterdam bovendien niet onevenredig getroffen.

Daarom doet de Raad zijn werk en adviseert over het Cultuurplan 2013-2016. Niet met de kaasschaaf, maar op basis van een inhoudelijke afweging. Op die manier is er bescheiden ruimte voor nieuw beleid en extra budget voor incidentele en projectsubsidies en blijft de humuslaag van de Rotterdamse cultuur – het speelveld van nieuwe, jonge of niet-geïstitutionaliseerde culturele initiatieven – in stand.

Werkwijze

In de zomer van 2011 stelde de Raad zeven Cultuurplancommissies in:

- > Commissie Beeldende Kunst, Bouwkunst en Vormgeving
- > Commissie Cultuureducatie, Vrijtijdskunst, Community art en Doelgroepen
- > Commissie Dans, Theater en Podia
- > Commissie Erfgoed en Musea
- > Commissie Film, Digitale media en Letteren
- > Commissie Muziek
- > Commissie Ondernemerschap

Elke commissie beoordeelde alle aanvragen binnen zijn discipline. De Commissie Ondernemerschap boog zich over de aanvragen met specifieke ondernemersvraagstukken. Een deel van de aanvragen werd vanwege het multidisciplinaire karakter door meer dan één commissie besproken (co-advisering).

Een commissie onder verantwoordelijkheid van de dienst Kunst en Cultuur beoordeelde de Cultuurplanaanvraag voor de debatfunctie van de Rotterdamse Kunststichting, de rechtspersoon verbonden aan de Raad en de aanvraag van Stichting Arminius.

Vanaf medio januari hebben deze commissies 109 Cultuurplanaanvragen beoordeeld. Zij gebruikten daarvoor de door de Raad opgestelde beoordelingscriteria. De commissies verdeelden ook een indicatief budget over de instellingen binnen hun kunstdiscipline. Na het oordeel van de commissies beoordeelde de Raad alle adviezen nog één keer integraal en bracht een advies uit over alle aanvragen voor het Cultuurplan.

Budgettaire ruimte

Eind 2011 maakte het college van burgemeester en wethouders bekend dat het budget voor het Cultuurplan 2013-2016 77,25 miljoen euro per jaar is.

Het college reserveert echter vanaf 2015 4,8 miljoen euro van dit budget voor het nieuwe depot van het Museum Boijmans van Beuningen en het kostendekkend maken van de huren van gemeentelijke cultuurpanden. In de jaren 2013 en 2014 is dit bedrag niet geormerkt, maar de Raad kan geen tweejarige subsidie adviseren. Dit betekent dat het totale budget voor vierjarige subsidies uiteindelijk 72,43 miljoen euro per jaar is, ten opzichte van 91,8 miljoen euro. Een bezuiniging van 20% ten opzichte van het vorige Cultuurplan.

Afweging

In mei 2010 publiceerde de Raad zijn advies *Rotterdam 2025; visie op kunst en cultuur 'het DNA van de stad'* over inhoudelijke afwegingscriteria voor kunst en cultuur in Rotterdam. Daarna publiceerde het college van b en w de Uitgangspuntenbrief *Midden in de stad - Uitgangspunten voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2013-2016*. De Raad heeft zijn beoordeling en advies op beide documenten gebaseerd. De kern van elke afweging vormt evenwel altijd de artistieke kwaliteit en het artistieke beleid van de aanvrager.

Bij het verdelen van het Cultuurplanbudget heeft de Raad geen kaasschaaf gehanteerd. Daarvoor is geen advies van de Raad nodig, dat kan ambtelijk worden afgedaan. De Raad heeft daarom alle aanvragen inhoudelijk gewogen. Wel hebben de commissies Musea en Muziek na hun inhoudelijke afweging, alsnog een generieke korting moeten toepassen om binnen de budgettaire kaders te blijven.

Beoordelingskader

De Raad hanteert in dit Cultuurplanadvies een nieuw beoordelingskader. De Raad drukt zijn advies voortaan niet alleen uit in woorden, maar ook in een matrix van de beoordelingscriteria en vult zijn advies aan met kengetallen. Dit geeft een meer kwantitatief beeld van de beoordeling. De Raad komt hiermee tegemoet aan de wens van de gemeenteraad om meer transparante besluitvorming in het Cultuurplanadvies.

De gemeenteraad vroeg de Raad om een nieuw *meetinstrument* te ontwikkelen. De Raad spreekt echter liever van een nieuw beoordelingskader. Binnen dit kader is elk oordeel gebaseerd op de volgende vijf criteria:

- 1 Hoe is de aanvraag artistiek inhoudelijk te beoordelen?
- 2 Hoe verhoudt de aanvraag zich tot het 'DNA' (de kenmerken) van de stad?

- 3 Hoe is de aanvraag te beoordelen vanuit ondernemerschap?
- 4 Hoe draagt de aanvrager bij aan talentontwikkeling?
- 5 Hoe draagt de aanvrager bij aan de metropoolregio?

Aan de hand van deze vijf criteria geeft de Raad zijn beoordeling eerst beschrijvend weer. Daarna plaatst de Raad het oordeel in een matrix. Hierin geeft de Raad elke aanvrager voor elk criterium een plus, een nul of een min. Plus betekent dat de aanvrager op dit onderdeel boven verwachting scoort, nul betekent dat de aanvrager naar behoren functioneert of er kan geen duidelijke plus of min worden toegedicht en een min betekent dat de aanvrager beneden verwachting scoort.

De Raad presenteert per aanvrager ook een aantal kengetallen, gebaseerd op jaarverslagen en bij de gemeentelijke dienst kunst en cultuur bekende financiële gegevens:

> *het bezoekersaantal*: het daadwerkelijke bezoekersaantal excl. website bezoekers

> *eigen inkomsten*: alle inkomsten uit (kaart)verkoop, verhuur en andere diensten

> *omzet*: eigen inkomsten, subsidies en sponsoring, donaties en fondsbijdragen

> *bezoekersratio*: ontvangen structurele subsidie gedeeld door het aantal bezoeken;

Dit percentage geeft aan welk subsidiebedrag de instelling per bezoeker spendeert.

> *eigen-inkomstenratio*: eigen inkomsten gedeeld door structurele subsidie;

Dit percentage geeft de verhouding tussen ontvangen subsidie en eigen inkomsten weer.

> *merken top 50 van Beerda*: notering in de top 50 van culturele merken in Rotterdam.

Beerda Consultancy maakt periodiek een merken top 50. Een notering in deze lijst zegt iets over de naamsbekendheid en branding van een instelling.

Het Cultuurplanadvies is geen eenvoudige optelling van plussen en minnen en geen rangorde van kengetallen. Door de grote variëteit in functies, disciplines en grootheden van de aanvragers is het niet zomaar mogelijk om bijvoorbeeld alle publieksaantallen en de daarvan afgeleide publieksratio te vergelijken. Daarom heeft de Raad de matrix en kengetallen indicatief gebruikt.